

Innspill til arbeid med ny kulturstrategi

Bamble kommune ønsker å berømme Vestfold og Telemark fylkeskommune for at det er lagt opp til en strategiprosess med bred medvirkning fra kommunen og fra frivillig og profesjonelt kultur- og idrettsliv. Bamble kommune gir med dette innspill til seks tema som vi mener er relevant for den nye fylkeskulturstrategien:

1. Musikk, festivaler og opplevelsesbasert reiseliv
2. Kystkultur
3. Frivillighet og tilskuddskompetanse
4. Musikk og nevralt folkehelse
5. Innenforskap, mangfold og ungdom
6. FOU

1. Musikk, festivaler og opplevelsesbasert reiseliv

Kulturisme i verden

Den globale musikkindustrien og den globale reiselivsindustrien vokser mer enn den globale økonomien. De senere år har flere land rettet sin generelle satsning på reiseliv til mer spissede satsninger på musikkulturisme, festivalturisme og event-turisme. Brand USA og ProColombia, som tilsvarer vårt hjemlige Visit Norway, har for eksempel de siste årene brukt musikk som virkemiddel for å øke turismen til USA og Colombia (<https://www.visittheusa.com/music> , <https://colombia.travel/feel-the-rhythm/en>). I følge Festival Insights hadde Norge en økning i musikkulturisme på nesten 500 prosent fra 2015 til 2016, <https://www.festivalinsights.com/2017/03/infographic-music-tourism-2016-expect-2017/> . I Storbritannia bidro musikkulturisme med 40 milliarder kroner i direkte og indirekte inntekter noe som var en økning på 17,6 prosent fra 2016, https://www.ukmusic.org/assets/general/Report_WYWH_17.pdf.

Mens noen deler av kulturlivet sliter med å rekruttere yngre mennesker, er unge mennesker en betydelig og voksende del av festivalmarkedet. 67 prosent av internasjonale festivaldeltakere er i aldersgruppen 21 – 30 år, <https://www.eventbrite.com/blog/millennials-trends-in-music-data-ds00/>. Fra 2016 til 2017 ble deltakelsen fra millenials på internasjonale festivaler doblet, <https://static1.squarespace.com/static/593eb2a837c58172ed556cbb/t/5be06883c2241b7f4fc6a64d/1541433502686/White+Paper+Music+10.pdf>. Dette er en indikasjon på at markedet er voksende og framtidsrettet.

Musikk- og festivalfylket Vestfold og Telemark

Vestfold og Telemark er et fylke med sterke tradisjoner innen musikk, festivaler og arrangement. Kommuner som Bamble, Bø, Nissedal, Notodden, Larvik og Horten har alle vært på Telemarkforsknings liste over landets 20 beste konsertkommuner målt i antall konserter og omsetning av konsertbilletter i perioden 2014 – 2018. I 2018 var Vestfold landets fremst konsertfylke mens Telemark havnet på 6. plass i følge Norsk kulturindeks 2019, <http://kulturindeksen.no/kategori/konserter>. Vårt fylke har sterke musikalske fyrtårn som Notodden bluesfestival, Langesund International Shanty Festival, Treungenfestivalen, Countryfestivalen, Skjærgårdssang, Stavernfestivalen, Slottsfjellfestivalen, Rockeklubben i Porsgrunn, Wrightegaarden og Foynhagen i tillegg til en levende underskog av mindre musikkfestivaler og musikkarrangører.

Vårt fylke er også vertskap for en rekke store og små festivaler og arrangement innen andre felt enn musikk som f.eks. Dyrsku'n, Porsgrunn Internasjonale Teaterfestival, Kystkulturuka, Høstpunkt, Marispelet, Mersmak og Greenlight District. Telemark fylkeskommune satset de senere år på å styrke idrettens arrangørkompetanse og i 2022 og 2023 skal Grenland være vertskap for NM-veka. Selv om det er musikkfeltet som er den viktigste motoren i den globale festivalindustrien, omfatter festivalfeltet alle felt og sjangere innen kultur og idrett. De senere år har vi også sett en tendens til at andre samfunnssektorer også griper til festivalvirkemiddelet for å formidle sitt budskap og nå fram til sitt publikum. Det fremste eksempelet på dette er Arendalsuka som bruker festivalvirkemidler for å skape

en politisk utviklingsarena, mens Gründerfestivalen i Vestfold bruker festivalvirkemidler for å sette næringsutvikling og entreprenørskap på dagsorden.

Tall fra Norsk kulturindeks tyder på at det omsettes konsertbilletter for ca. 150 millioner kroner årlig i Vestfold og Telemark. Omsetning av billetter til teater, kunst, markeder og andre arrangement / festivaler kommer i tillegg til dette. Vi vet at hver billett genererer økonomiske ringvirkninger i form av salg av drikke, mat, transport, overnatting med mere. Festivaløkonomien i Vestfold og Telemark er dermed en betydelig del av vårt næringsliv og arbeidsmarked, og feltet fortjener å bli tatt på alvor som en seriøs næring med stort utviklingspotensial.

Vestfold og Telemark har gode og til dels miljøvennlige transportforbindelser til viktige nasjonale og internasjonale markeder. Vi har miljøvennlige transportforbindelser til Sverige, Danmark, Sørlandet, Vestlandet og Osloregionen. I tillegg kommer flytilbudet på Torp samt ny E-18 som gjør reisen f.eks. fra Kristiansand og Oslo mye raskere. Dette gjør oss særlig godt lokalisert for å satse på reiseliv generelt og kulturbasert opplevelsesturisme spesielt.

Telemarksforskning og Universitetet i Sørøst-Norge har god kompetanse på kultur, festivaler og reiseliv og vil kunne spille en viktig rolle i framtidig satsning.

Musikk- og festivalkommunen Bamble

I gjeldende kommuneplan for Bamble har kommunestyret vedtatt at Langesund skal bli en av Norges fremste musikk- og festivalbyer. Vi har nå startet opp et arbeid med å utarbeide ny kommuneplan. Administrasjonen utreder hvordan vi ytterligere kan styrke vår prioritering av og satsning på å utvikle Bamble som musikk- og festivaldestinasjon, f.eks. gjennom å trekke skole, barnehage, helse og velferd sterkere inn i satsningen, men endelig resultat må naturligvis avvente folkevalgt behandling. I tillegg gjennomfører vi fra nyttår en administrativ omorganisering som blant annet skal gjøre oss bedre rigget til å utvikle Bamble som musikk- og festivaldestinasjon. Vi samler kultur, næring, frivillighet og folkehelse i en virksomhet fordi musikk- og festivaldestinasjonsutvikling skjer i møtepunktene mellom nettopp kultur, næring, frivillighet og folkehelse. Denne nye virksomheten organiseres i samme enhet som samferdsel, miljø, kommunalteknikk, plan og byggesak fordi også disse sektorene er relevante for musikk- og festivalsatsningen siden enhver festival også handler om transport, parkering, renovasjon, strøm, vannforsyning og miljø.

Musikk, festival og reiseliv som regionalt utviklingsområde

Musikk- og festivalutvikling er det viktigste kulturpolitiske satsningsområdet for Bamble kommune. Bamble kommune mener at det også bør være en av de viktigste tematiske satsningene for Vestfold og Telemark fylkeskommune. Hovedgrunnene til at dette feltet egner seg som tematisk hovedsatsning i et regionalt perspektiv er at satsning på musikk, festivaler og reiseliv passer som hånd i hanske til regional planstrategi:

- RPS: Samhandling for å nå komplekse samfunnsutfordringer: Festivalutvikling handler om samhandling og samskaping på tvers av sektorer, fagfelt og kommunegrenser.
- RPS: Verdiskapning gjennom grønn omstilling: Festivaler er en betydelig bidragsyter til klimagassutslipp. Et viktig klimatiltak er å redusere fotavtrykket til festivalene. Samtidig har festivaler stor betydning for å skape mer klimavennlige holdninger og adferd blant innbyggere, frivillighet og næringsliv.
- Bærekraftsmål: Satsning på musikk, festivaler og kulturturisme vil kunne bidra positivt til alle de åtte bærekraftsmålene som Vestfold og Telemark fylkeskommune har prioritert.

En annen viktig grunn til at dette bør være en viktig satsning for fylkeskommunen er at forholdene ligger sjeldent bra til rette for en slik satsning:

- Vi er allerede sterke på innhold i form av gode kulturmiljøer, gode festivaler, kompetente helårsarrangører, levende institusjoner og offensive leverandører innen produksjon og teknikk.
- Gunstige transportmuligheter gir oss god tilgang til viktige markeder og gir grunnlag for miljø- og klimavennlig festival- og kulturutvikling.

- Vi har forsknings- og utdanningsinstitusjoner som kan bidra til at satsningen blir evidensbasert samtidig som de kan sikre at våre festivaler, institusjoner og bedrifter får tilgang til kompetent arbeidskraft.

En satsning på festivalturisme være relevant for alle deler av fylkets kultur- og idrettsliv, alle kommuner og en stor andel av de frivillige og profesjonelle idrettsaktørene i fylket. I tillegg vil en slik satsning være relevant for samferdsel, næringsliv, stedsutvikling og attraksjonsbygging. Vi ber om at fylkeskommunen tar ansvar for å invitere kommuner, destinasjonsselskaper, Universitetet i Sørøst-Norge, festivaler og arrangører til et nettverk for utvikling av Vestfold og Telemark som musikk- og festivaldestinasjon.

Bamble kommune mener at målet bør være at Vestfold og Telemark blir landets viktigste musikk- og festivalfylke. En hårete operasjonalisering av målet kan være at festival- og eventøkonomien bør bidra med 1 milliard kroner årlig i direkte og indirekte inntekter i vårt fylke innen 2030. Vi mener at det er naturlig at regionalt nivå tar ansvar for:

- Koordinering og ledelse av felles satsning for regionen
- Lede og koordinere musikk- og festivalnettverk for kommuner og kulturaktører som ønsker å delta
- Sikre deltakelse i europeiske og internasjonale nettverk for musikkdestinasjonsutvikling.
- Felles markedsføring og regional destinasjonsbygging
- Felles kompetanseutviklingstiltak både for aktørene selv og for kommunene
- Påvirke nasjonale virkemidler slik at de bedre treffer våre aktører
- FOU, innovasjon og utvikling gjennom regionale utviklingsmidler

2. Kystkultur

Gjeldende kommuneplan i Bamble er også ambisiøs på kystkulturens vegne. Målet er at «Bamble skal bli en av Norges fremste kystkulturkommuner». Kysten og vannveiene er viktige kommunikasjonslinjer i vårt nye fylke og gir nærmest et hav av muligheter. Vestfold og Telemark fylkeskommune bør ha en offensiv satsning på kystkultur herunder utvikle muligheten for å utvikle ferge-, kanal- og øyhoppingstilbudet i regionen. Fylkeskommunen bør også ta ansvar for at en sammenhengende kyststi kommer på plass i fylket samt å utvikle den med skilting og andre tiltak som vil styrke kyststinettets og vertskommunenenes besøksattraksjon. En viktig utfordring er å etablere et system for digital informasjon langs kyststien gjennom iBeacons, QR-koder og andre digitale løsninger.

I Vestfold og Telemark er kystkulturarbeidet i hovedsak basert på innsats og engasjement fra kystlag og andre frivillige organisasjoner. Vi oppfordrer fylkeskommunen til å invitere interesserte kommuner og frivillige organisasjoner til å delta i et kystkulturnettverk.

Bamble kommune vil komme tilbake med ytterligere innspill om kystkultur i den offisielle høringsrunden i januar.

3. Frivillighet, tilskuddskompetanse og gjennomføringskraft

Et viktig tiltaket for å bedre idretts- og kulturtilbudet i Vestfold og Telemark, er å kanalisere mer penger til det frivillige og profesjonelle kulturlivet. Pengene finnes gjerne i diverse statlige tilskuddsordninger og i private stiftelser, gaveordninger og sponsorer. For at disse pengene skal komme kulturlivet i Vestfold og Telemark til gode, trenger kulturlivet minst to ting:

- Kunnskap om hvilke tilskuddsordninger som finnes
- Tilstrekkelig prosjektkompetanse til å kunne skrive gode prosjektbeskrivelser, budsjett og framdriftsplaner etc. som ofte er et krav for å kunne søke om midler.

Bamble kommune mener det er naturlig at fylkeskommunen tar et overordnet ansvar for kompetanseutvikling innen frivillig, profesjonelt og offentlig kulturliv. I dagens samfunn skjer endringer

raskt. Framover bør det satses mindre på gammeldagse, topptunge, ufleksible og langsomme prosjektmetodologier som PLP, Prince2 og heller satse mer på agile og lean-inspirerte prosjektmetodologier. Vårt fylke har sterke næringslivsmiljøer og vi tror det kan være spennende å bygge felles utviklingskraft i møtepunktet mellom næring, kultur, frivillighet og offentlig sektor. Kvaliteten på fylkeskommunens regionale utviklingsarbeid er delvis avhengig av kvaliteten på de regionale utviklingsprosjektene som fylkeskommunens finansierer men ikke selv utfører. Bamble tror at en satsning på felles prosjekt- og utviklingsmetodologi vil styrke det regionale utviklingsarbeidet.

4. Musikk og nevralt folkehelse

Bamble kommune ønsker å målrette vårt arbeid innen folkehelse enda sterkere inn mot reduksjon av muskel- og skjelettplager og reduksjon av psykiske plager fordi disse diagnosegruppene er de viktigste årsakene til tapte arbeidsår som følge av sykemeldinger og uførhet. Vi ønsker blant annet å fokusere på kosthold, fysisk aktivitet og musikk som sentrale virkemidler.

De senere år har den vitenskapelige dokumentasjonen på at musikk har betydelig positiv effekt på menneskers nervesystem og nevralt helse blitt så omfattende at den ikke kan ignoreres. Selv om forskning viser at musikk kan ha positiv betydning for alt fra fysisk trening, læring, stress, angst, depresjon, Parkinson, Alzheimer, sosialitet, fellesskap, opptrening av slagpasienter, dysleksi, dyskalkuli med mere har denne kunnskapen i liten grad hatt konsekvens for hvordan det offentlige innretter vårt musikktilbud, musikkterapiarbeid og folkehelsearbeid. Musikk brukes i for liten grad til forebygging og behandling av fysiske og psykiske helseplager og musikkens terapeutiske effekt oppfattes i for stor grad som lindrende og i for liten grad for kurativ og forebyggende.

Det er et behov for utarbeide praktiske musikk- og folkehelseiltak som kan teste ut musikkens betydning for den nevralt folkehelsen i større skala. Slike tiltak bør kobles til følgeforskning slik at positive helseeffekter kan dokumenteres vitenskapelig samtidig som følgeforskning vil kunne gjøre det lettere å eksportere virkningsfulle tiltak til andre deler av landet. Siden fylkeskommunen har et ansvar både for kultur og folkehelse, mener vi at det er riktig fylkeskommunen tar ansvar og lederskap for en slik utprøving.

5. Innenforskap, mangfold og ungdom

Bamble kommune er bekymret for at ungdom og minoritetsgrupper har for liten plass og for svak stemme i fylkets kultur- og idrettsliv. Kulturlivet i Vestfold og Telemark trenger flere ungdom og innvandrere inn i leder- og arrangørroller. Bamble frykter at satsninger som f.eks. UKM har blitt mindre relevant for dagens og morgendagens ungdom. Vi trenger å tenke nytt og vi trenger å gi ungdommen mer ansvar. En ide kan være å avsette deler av de fylkeskommunale bevilgningene til UKM og DKS til å etablere en egen ungdomsfestival. Den bør være ledet og styrt av ungdom selv, og utfordringen kan f.eks. gis til en av fylkets musikk-, dans- og dramaklasser eller et av ungdomskulturhusene i fylket.

Drammen, Buskerud og Oslo har de senere år lyktes med å bedre inkludere flyktninger, innvandrere og andre minoriteter i kulturlivet. Bamble kommune mener at fylkeskommunen bør ta et overordnet ansvar for at også vårt idretts- og kulturliv blir mer mangfoldig og inkluderende.

6. FOU

Fylkeskommunene har et særlig ansvar for forskning- og utvikling. Dette ansvaret er ekstra stort innen kulturfeltet fordi det fortsatt er stor mangel på forskningsbasert kunnskap om feltet. Blant landets fylkes mener vi at Vestfold og Telemark har et særlig ansvar for å løfte fram FOU-arbeidet både fordi vi er et godt kultur- og idrettsfylke men også fordi vi har sterke forskningsmiljøer innen kultur- og idrettsforskning.

Fylkeskommunen har tatt en meget fin koordinerende og utviklende rolle innen biblioteksfeltet. Dette er en erfaring fylkeskommunen også bør bruke på andre kulturfelt. Samtidig er det viktig at fylkeskommunen fortsatt satser på kompetanseutvikling innen bibliotek og initierer og finansierer satsningen innen digital kultur og formidling. Sommerleskampanjene har f.eks. vært vellykket og bør utvides.

Langesund 28. september 2020

Torodd Eriksen
Virksomhetsleder kultur
Bamble kommune